

Encallats

Era com en els vells temps. El 16 d'octubre, gairebé cinc anys després del dia que el Govern de Grècia va desencadenar la crisi de l'euro quan va confessar que el seu dèficit pressupostari era el doble del que prèviament s'havia informat, l'interès del deute grec a deu anys es va elevar al 9% i els preus de les accions es van desplomar. Records reprimits de rescats, cimeres fins la nit i mercats col·lapsats van ressorgir breument. Potser la crisi no s'ha acabat, després de tot?

El pànic aviat es va calmar. Les preocupacions dels inversors es limitaven a la incertesa política de Grècia i al pla del primer ministre del país, Andonis Samaras, de sortir del seu programa de rescat de l'FMI abans d'hora. Grècia continua sent el més petit dels cadells de la zona euro, i treballa sota una pila de deute equivalent al 175% del PIB i una taxa d'atur pels núvols. Però hi ha espurnes de llum: després de sis anys d'esgotadora recessió, aquest any podria créixer modestament. D'altra banda, els campions de l'austeritat han trobat un motiu d'alegria: la desocupació s'ha reduït i la producció ha augmentat (una mica) a Espanya i Portugal; Irlanda, que va ser rescatada el 2010, sembla experimentar un petit *boom*. Fins i tot França i Itàlia han acceptat la necessitat de les reformes.

El panorama, però, continua sent ombrívol: les perspectives de creixement són depriments i la desocupació se situa en l'11,5%. Què cal fer? Passa com amb la pau a l'Orient Mitjà, tothom sap a què s'ha d'aspirar però ningú no sap com. França i Itàlia han de reduir la burocràcia i relaxar la seva legislació laboral a canvi de més temps per posar els seus pressupostos en forma. Els alemanys han d'invertir al propi país, i no interposar-se al Banc Central Europeu quan camina cap a la flexibilització quantitativa (la impressió de diners per comprar deute sobirà).

Aquests moviments necessiten coordinació política i econòmica, i la confiança és escassa. Els alemanys han perdut la paciència amb els francesos, que es resisteixen a ser agrupats amb els italians, que creuen que l'obsessió alemanya pel rigor fiscal en un moment de recessió

Els líders europeus han de redescobrir la determinació que van demostrar durant la crisi de l'euro.

Reproduït amb permís de

The Economist

és absurda. Els països petits estan ressentits pels arranjaments dels grans (en sembla imminent un sobre el pressupost francès). La postura condescendent de Mario Draghi al BCE està posant a prova la paciència dels polítics alemanys i els jutges constitucionals, i la falta d'acció a nivell nacional, de totes maneres, suavitzarà els efectes de l'activisme monetari.

La màquina està encallada, però no del tot. Les veus que insten Alemanya a afuixar una mica podrien aconseguir-ho; els ministres de Finances d'Alemanya i França han dit que presentarien un pla de creixement i d'inversió al desembre, tot i que no en van donar detalls.

El rendiment dels bons. Una manera d'entendre aquest estancament és mirar les lliçons que els governs van extreure dels anys més punyents de la crisi de l'euro. En lloc de confiar en polítics excèntrics i banquers centrals malgastadors, els alemanys i d'altres van descobrir que dirigir amb duresa el mercat era el mitjà més eficaç per disciplinar els extraviats. Va ser l'espiral de rendiment dels bons, i no els escàndols estil bunga-bunga o els problemes legals el que els va deslliurar del molest Silvio Berlusconi el 2011. En ser rescatats, Grècia, Irlanda i Portugal només van reformar les seves economies i retallar els pressupostos sota el fuet de la supervisió internacional.

Per a un organisme que suposadament es mou a poc a poc, la Unió Europea ha demostrat que en temps de crisi pot transformar la seva maquinària a gran velocitat. S'han dissenyat grans fons de

rescat, els llibres de regles s'han reescrit, i el deute sobirà s'ha reestructurat. Molts van predir que l'euro no podria sobreviure. El 2012, Angela Merkel, cancellera d'Alemanya, i els seus assessors van considerar l'expulsió de Grècia, però en última instància van determinar que la unió monetària havia de quedar intacta. En certa manera, en aquest cas no hi ha hagut una manca de voluntat política.

Però la voluntat s'ha evaporat a mesura que la crisi ha disminuït i les economies s'han estancat. Actualment, a Europa falta lideratge. Merkel té poder però no l'exerceix. Els seus companys caps de govern són figures empèditades, que lluiten per dirigir en el seu propi terreny polític nacional fracturat. Draghi ha demostrat coratge, però no representa ningú. I els populistes van a l'alça per tapar el buit polític, tant en els països creditors com els deutors. Syriza, un partit d'extrema esquerra que vol plantar cara als creditors, podria guanyar a Grècia l'any vinent. Si això passa, el mercat probablement tornarà a entrar en pànic.

Com tot a Europa aquests dies, el canvi ha de venir d'Alemanya. El seu -lleu- estovament pel que fa a la inversió és benvingut. Però calen més canvis. Els polítics es resisteixen a una proposta italiana per excloure la despesa en inversió de les xifres utilitzades per calcular els dèficits pressupostaris. Un canvi així, però, permetria als governs d'aprofitar els baixos costos d'endeutament per obtenir rendiments posteriors sense infringir les regles de Brussel·les. Una altra idea, del Consell de Lisboa, un *think-tank*, és que la nova Comissió Europea identifiqui les reformes necessàries a través dels membres de la zona euro, en lloc d'atacar els mateixos de sempre. Com a punt de partida, proposa que 11 països abordin conjuntament els seus impostos sobre el treball que destrueixen llocs de feina.

Europa va fer ben fet de mantenir-se unida durant els anys de crisi, però els seus fracassos són evidents: un exèrcit de 25 milions d'aturats i milions més de subocupats. Aquestes xifres no sembla que mobilitzin els polítics tant com un interès dels bons al 7%. "Aquesta és l'última oportunitat d'Europa", va dir Jean-Claude Juncker als diputats abans que aprovessin la seva nova comissió. Però no tothom ho veu d'aquesta manera.

Traducció de Paula Arnas Antolín